

ANONYMUS

ROGNA-CASZA ODER DIE PRINZESSIN DER EINGEBILDETEN INSEL

ROGNA-CASZA, OFWEL DE PRINSES VAN HET INGEBEELDE EILAND

1 7 8 2

vertaling:

Ruud Muschter
∴

Groningen

muschter@home.nl
www.archive.org

12 oktober 2022

INHOUDSOPGAVE

BRONVERMELDING

Berlijn, 1782

https://www.zvdd.de/dms/load/met/?PPN=urn%3Anbn%3Ade
%3Ahbz%3A6%3A1-32883

https://sammlungen.ulb.uni-
muenster.de/hd/content/structure/921908

Universitäts- und Landesbibliotheek Münster

INLEIDING VAN DE VERTALER

Bij plaatsing van het werk in de bibliotheek is kennelijk geen omslag gescand. Het is onduidelijk of die wel beschikbaar is op het origineel. De digitale scan begint op pagina 3. De afbeelding aldaar is in deze vertaling gebruikt als omslag-afbeelding.

De citaten in de tekst zijn deels wel, deels niet gemarkeerd met aanhalingstekens. In de vertaling is dit ondervangen.

Ruud Muschter.

DE TEKST

Onder de regering van Nuschirwan[1] ofwel Rosroes de Grote, koning in Perzië, leefde te Ispahan een kamelenhandelaar genaamd Bankul, die dikwijls de jaarmarkten te Mekka, Medina en Baszora bereisde. Zijn maag was van een grotere omvang dan zijn hoofd. Zodra dus de laatste aanpakte[2], kwam de eerste immer tekort. Toen Bankul ooit naar de provincie Simnistan in Arabië of het land der feeën reisde, sliep hij onder een palmboom in, en in de droom verscheen hem een van de feeën die deze provincie bewonen. Nimmer was een sterfelijke zo mooi geweest. Haar zachte lichaamsgesteldheid was als van lelies en rozen; haar zwarte haar tooide zich in ongekunstelde lokken rond haar sneeuwwitte boezem; ze zweefde op een lichte wolk, die helderder glansde dan het morgenrood en hield een toverstaf in haar hand, waarmede zij Bankul driemaal aanraakte. Driemaal schokte hij toen zij uitriep: "Bankul! Ik ben de fee Babiole, heb uw ellende bemerkt, koester medelijden met je en verkondig je een vrolijke boodschap. Keer ijlings naar Ispahan terug. Je vrouw zal zwanger worden en een dochter baren, die prinses zal zijn." Nauwelijks had zij dit gezegd, of zij verdween en liet een lange lichtstraal achter.

Bankul ontwaakte, kuste de aarde waarop hij zo heerlijk gedroomd had en keerde vol gedachten over deze buitengewone gebeurtenis ijlings naar Ispahan terug. Bij zijn aankomst vloog hem zijn dame tegemoet. Zij werd allertederst omarmd en ontving een dochter. Reeds was de dag der ontbinding aangekomen en voelde mevrouw de kindsweeën, toen haar echtelijke gemaal zijn ogen ophief om de fee Babiole, die hij zich herinnerde, zijn dankbaarheid te betuigen. Plotseling zag

---

[1] Sassanidische koning van Perzië, ook bekend als Chosrau I, 531-579 n.Chr.

[2] "Anschläge faszte". Vertaling onzeker. 'Anschlagen' heeft vele betekenissen.

men wonderen. Het plafond van de kamer opende zich en de fee daalde op haar wolk af tot aan het bed van de barende. Nauwelijks was zij afgestegen, of de weeën van mevrouw Bankul gingen liggen en zij werd van een kleine dochter ontbonden. "Zij moet prinses worden", zei de fee en raakte haar met haar toverstaf aan. Doch nauwelijks had zij de weinige woorden gezegd, of er vloog een bastaardnachtegaal uit het bed van de kraamvrouw. Het was de fee Veridike, een vijandin van Babiole, die de laatste overal achtervolgde om haar bedoelingen te verijdelen. Zij rustte boven het nieuwgeboren kind, wierp een woedende blik op haar vijandin en brak in de volgende woorden uit: "Ja, wrede fee, het meisje zal prinses worden, aangezien ik het niet kan verhinderen, doch slechts prinses in de inbeelding. Haar hoogheid zal in haar verbeelding bestaan; haar macht in haar waan en haar heerschappij in de lucht. Zij zal ongelukkig zijn door haar hoogmoed; zij zal door haar slechtheid en haar belachelijke wezen het sprookje en het gelach van de ganse stad Ispahan worden." Dit zei de fee en zij vloog er door een venster vandoor.

De heer en mevrouw Bankul stonden daar als versteend. "Vrees niets", zei Babiole, "ik zal elf feeën bijeenroepen, die allen mijn goede vriendinnen zijn. Zij zullen uw dochter zovele heerlijke eigenschappen schenken, dat alle geschenken van de fee Veridike er niets bij zullen zijn." Terwijl zij haar hand in de lucht hief om haar vriendinnen te roepen, verscheen de fee Veridike onder begeleiding van elf andere feeën, die zij tegenover de vriendinnen van Babiole opstelde.

Thans waren zij allen bij elkander en stelden zich in twee rijen op. Babiole stelde zich aan de spits van haar vrouwelijke gezelschap op en Veridike aan de top van het hare. Het nieuwgeboren kind werd om de beurt van schenken voorzien.[3]

[3] Aldus, waarbij links het geschenk van Babiole vermeld is, en rechts het minderwaardige van Veridike.

Babiole en haar vriendinnen	Veridike en de haren
Men noeme haar Rogna	Casza
Zij wordt prinses	in de inbeelding
Zij zal een fraaie kleur hebben	die bij de marskramers gekocht wordt
Fraaie tanden	van de kunstdraaier
Gelukkig huwen	naar schijn
Vele kinderen krijgen	doch onechte
Veel te zeggen hebben	en niets goeds
Haar man zal goed zijn	onbeschaamd en dom
Zij zal beschermers hebben	die zich belachelijk maken
Een hofstaat	van narren
En groot zijn	in het koketteren
En rijk	aan domheid

Toen Veridike en haar vrouwelijke gezelschap hun geschenken uitgedeeld hadden, verdwenen zij onder luid gelach. Babiole geraakte daarover in zulk een ontsteltenis, dat zij eveneens wegging en Rogna-Casza aan haar lachwekkende noodlot overliet.

Dat laatste begon te groeien en men bemerkte aan haar de samengebrachte geschenken der contrasterende feeën. Haar hoogmoed en haar onbeschaamdheid werden van dag tot dag groter. Men zag al vooruit wat er mettertijd van haar terecht zou komen. Wanneer zij met haar kleine vriendinnen speelde, verheugde zij zich er van harte op om de prinses voor te stellen. Een schepel waarmede de haver voor de kamelen van haar vader afgemeten werd, diende haar tot kroon. Een bezemsteel tot scepter en de nachtstoel tot troon. In deze belachelijke optuiging bejegende zij haar speelgenoten als onderdanen. Zij gaf hun een teken wanneer zij de knie voor haar moesten buigen en dezen lachten dan uit alle macht.

Bankul beschouwde op een keer zijn dochter met bijzonder medelijden, toen een grote vlinder hem de volgende woorden in het oor zoemde: "Ik ben de fee Babiole, doch maak vooral geen geluid, opdat Veridike niet gewaarwordt dat ik hier ben. Neem het!", zei zij tegen Rogna-Casza, terwijl zij haar een klein doosje gaf. "Bewaar gij zorgvuldig de ring die hierin is opgeborgen. Hij zal uw geluk zijn, wanneer ge er een goed gebruik van weet te maken. Luister goed naar wat ik zal zeggen. Gij moet op alle hoeken van de straten te Ispahan laten aanslaan, dat Rogna-Casza de wonderbare ring van rozerode kleur bezit. Men zal meteen in een grote massa komen aanrennen om hem te zien, doch neem u goed voor de eerste manspersoon in acht aan wie gij hem zal tonen, want van deze hoofdzakelijk zal uw ganse geluk afhangen. Uw ring zal niet meer klein zijn zodra men die gezien zal hebben. Hij heeft twee bijzondere eigenschappen. De eerste is, dat hij groter wordt hoe meer men hem aan vreemde ogen toont. De tweede, dat hij zijn zeldzaamheid en zijn waarde verliest wanneer hij groter wordt. Vóór alles moet ge u de tijd goed ten nutte maken. Gij zult op de dag van uw huwelijk opperste heerseres van het ingebeelde eiland worden, doch ook slechts zolang regeren als de prins Persifleur zich over de grootte van uw ring zal uithouden[4] en u de spiegel van de waarheid zal tonen." Met deze woorden verdween de vlinder en men zag verder niets anders dan het doosje.

Het genoegen van de kleine Rogna was niet te beschrijven. Zij greep het doosje, aanschouwde de ring, betastte die, stak hem wel twintigmaal, hoewel met moeite, aan haar kleine vinger en een verrukt genot maakte zich van haar gewaarwordingen meester zodra zij hem aanraakte. Zij bracht de ganse dag ermee door, hem te aanschouwen, doch in de nachtelijke tijd voelde ze een brandend verlangen om hem aan iemand te laten zien. Dit

[4] "aushalten". Onduidelijk.

verlangen groeide de volgende dag en ontaardde in woede en razernij. Ten slotte kon zij die niet meer weerstaan. Ze nam het doosje en liep daarmede door het ganse huis alsof ze bezeten was en kwam de kamelendrijver van haar vader tegen op de trap. "Halt", riep ze, terwijl ze hem bij de kraag pakte, "halt en bekijk mijn ring." Chami heet de kamelendrijver. Chami had een scherp oog. Hij aanschouwde de ring en vanaf dat moment werd hij groter en sprong. Rogna uitte een schrille kreet en het doosje viel.

Thans kwam Bankul. Men wilde het doosje weerom oppakken en moeite doen om de ring nogmaals goed te leggen, doch hemel!, hoe groot was de verbijstering van Rogna, toen zij uit het geheimenisvolle doosje een ongelofelijk dier tevoorschijn zag komen. Het had de gestalte van een aap, de tong van een slang, de huid van een wildzwijn en het lichaam van een meisje. Spoedig ging het op haar af en noemde haar mama. Rogna werd gewaar, dat ze de dochter van haar onvoorzichtigheid was en noemde haar Nulgola.

Intussen had men in alle straten van Ispahan laten aanslaan, dat Rogna-Casza de wonderbare ring van rozerode kleur bezat, die geen enkele sterveling nog te zien heeft gekregen, doch die men tegen contante betaling zou kunnen aanschouwen. Doch de fee Veridike, die de ganse gebeurtenis met de kamelendrijver ervaren had, maakte die harerzijds verderop in de ganse stad bekend. Het duurde niet lang, of de nieuwsgierigen liepen van alle kanten toe, verzamelden zich voor Bankuls huis, hielden de deur bezet en verlangden met groot geschreeuw de ring van rozerode kleur te zien. Bankul ging dus in het raam zitten en schreeuwde uit alle macht: "De eerste die de ring van rozerode kleur wil zien, moet 6000 tomans[5] betalen." Iedereen begon over deze eis te lachen en een stem riep vanuit het midden van

[5] [voetnoot van de auteur:] De toman is 3 pond sterling, 2 Schilling, 6 deniers.

het gedrang: "Dan mag Chami de 6000 tomans betalen!" Bankul zag wel, dat hij verraden was, doch om niet alle mensen terug te sturen, liet hij een oude koopman binnentreden, die 50 tomans bood. Na deze betaalde men 20, daarna 15, daarna 6, daarna 12 abaszis[6], 6, 4 en 1.

Uit kleine beken ontstaan grote rivieren. Het geluk van Bankul groeide naar de mate van de diameter van de ring. Rogna was buiten zichzelf van vreugde, zo vaak als een nieuwe toeschouwer de kamer binnentrad. Zij zag hen als een nieuwe onderdaan die door het geluk aan haar onderworpen werd gemaakt, en het duurde niet lang of zij telde net zovele onderdanen als de grote Rosroe soldaten bij zijn talrijke leger had.

Reeds waren verscheidene jaren verstreken. Rogna had zich onderdanen verschaft, doch waar was haar rijk? Zij bezon, dat zij op de dag van haar huwelijk zou regeren en zij wilde een man hebben. Dadelijk liet zich een stem horen: "De eerste die zal komen om de ring van rozerode kleur te zien, zal de gemaal van prinses Rogna-Casza worden." Rogna huppelde van vreugde, liep vol ongeduld naar de deur en naar het venster om te kijken of er niemand kwam. Uiteindelijk trad een oude schilderijenhandelaar de kamer binnen en sprak haar in de Perzische taal op de volgende wijze aan: "Doorluchtige Rogna-Casza, nakomeling van de aarde, spiegel der verrukkingen, roos der deugden, onbeperkte heerseres van de wonderbare omtrek van de ring van rozerode kleur! Gij weet dat eeniedere mens zijn eigen dwaasheid heeft; zich een voorwerp kiest dat hij boven alles bemint. Caligula hield van zijn paard, de grote Rosroes houdt van zijn hond. De gestorven koning van China hield van de zwijnen, de koning van Egypte hield van de apen, en zijn gemalin van de papegaaien. Mijn dwaasheid, doorluchtige

[6] [voetnoot van de auteur:] Waarvan 50 op een toman gerekend worden.

Rogna-Casza, bestaat erin, dat ik van een dier houd dat van al die welke ik thans genoemd heb, zeer verschillend is; een zacht, bevallig, vriendelijk dier, wellicht het beste onder alle dieren. En opdat ik het kort zeg, een dier dat dikwijls beter is dan die welke het voeden. Nu heb ik tot mijzelf gezegd: iedereen beroemt zich erop, de ring van rozerode kleur gezien te hebben. Satrapen, aga's en magi hebben hun genoegen daaraan gestild en daarna aan hun bedienden kaarten voor de ingang gegeven. Men wil zelfs verzekeren dat apen, paarden en papegaaien in grote hoeveelheden het geluk gehad hebben deze wonderbare ring te zien. Zou ik mijn lievelingsdier deze eer en het genoegen niet ook kunnen verschaffen? O prinses! wier aangezicht de volle maan gelijkt, wier goedigheid zo veelvuldig is als de goedheid van de zon, verleen gij mij toch de genade uw goddelijke ring aan mijn dier, mijn beste dier, met één woord, aan mijn ezel te tonen."

Het gezicht van de prinses betrok bij dit voorstel met een rode kleur, die van haar genoegen getuigde. Een siddering bemachtigde zich van haar ledematen en het vuur van hevige begeerte brandde in haar kleine ogen. Haar hart vloog de gemaal tegemoet die de fee voor haar had uitverkoren. "O, mijn vriend", zei zij tegen de grijsaard, "het hart van Rogna-Casza is niet barbaars. Loop gij, vlieg gij, voer gij mij uw ezel hiernaartoe. Hij zal niet de eerste van z'n soort zijn die mijn ring te zien krijgt."

De grijsaard boog en ging heen om zijn ezel te zoeken. De ongeduldige Rogna kon zijn aankomst niet afwachten. Ze liep hem tegemoet en trok haar wonderbare ring tevoorschijn, die thans uitnemend groot was. Ze hield hem voor de ogen van het beste dier, onder de neus, liet hem eraan likken en wierp hem om zijn hals. De arme ezel wist van vreugde niet hoe hij het had. Hij schudde van genoegen en bracht alle schilderijen waarmede hij beladen was in beweging. Bij deze vreugdevolle

opschudding kon Rogna zich niet langer inhouden. Haar hart viel ten prooi aan de overwegende macht van het genoegen en zij zonk ontkracht om de hals van het grijze dier[7]. O, om de fraaie gestalte[8]!

De ezel bevond zich op de top van vreugde. Hij kon zijn verrukking niet langer verbergen, hief zijn kop de lucht in, opende zijn neusgaten, wierp met veel bevalligheid zijn lippen in de hoogte, toonde zijn fraaie witte tanden en vierde met zijn doordringend geschreeuw zijn zege en zijn genoegen.

Rogna kwam, bij dit melodieuze geruis, wederom tot zich en noemde haar geliefde bij de naam. Doch ach! een ontzettend schouwspel verscheurde haar tedere hart. Ze zag een jammerlijke metamorfose. De ezel richtte zich op zijn achterste poten de hoogte in, zijn oren vielen eraf, zijn snuit werd vlak, zijn voorpoten werden handen en hij nam de gedaante van een mens aan. Welk een kwelling voor Rogna! Arme Rogna! Slechts een hart als het jouw kan weten wat men in een ezel verliest! De fee Babiole was schuldig aan deze gedaante-verandering. Zij bemerkte Rogna's kommer, toonde zich aan haar en trachtte haar door de volgende woorden te troosten: "Pak u tezamen! Uw geliefde neemt weliswaar een andere gedaante aan, doch hij behoudt zijn gemoedsaard, zijn neigingen en zijn gewoonten. Hij zal het verstand van een ezel, de sterkte van een ezel en zelfs de stem van een ezel behouden. Gij zult hem als een ezel kunnen tomen en opdat ge nimmer zult vergeten dat hij er een is, pak gij zijn oren op die aldaar op de grond liggen en zet ge ze zelf op zijn hoofd!" Rogna gehoorzaamde en de oren bevestigden zich vanzelf aan het hoofd waaraan ze gegroeid waren. "Leef gelukkig!", riep de fee hun toe, "de nieuwe echtgenoot zal de naam Cornichon voeren.

---

[7] "des Grauschimmels".
[8] "Gruppe". Deel van een paard dat gevormd wordt door het bekken en het heiligbeen.

De tijd is vervuld. Gij zult regeren en uw staat te zien krijgen." Tegelijk daalde vol eerbied een dikke klomp rook naar de voeten van de beide echtelieden. Aan de bovenkant daarvan stond met rode letters geschreven: 'Het ingebeelde eiland', doch verder naar beneden: 'Leve prinses Rogna-Casza, opperste gebiedster van het ingebeelde eiland, en prins Cornichon, haar gemaal'. "Hier is uw koninkrijk", zei Babiole tot hen, "stijg op deze troon, die wind is. Ge ziet hem in het midden. Wat u betreft", zei zij tegen de oude schilderijenhandelaar, "zou het onredelijk zijn om u van uw ezel te beroven. Gij zult de stalmeester van prins Cornichon worden en uw schilderijen zullen de schilderijengalerie van het ingebeelde eiland voorstellen." Zo sprak zij en de opperste heersers stegen samen met hun gevolg op het wankele koninkrijk naar boven. De prinses sloeg haar dikke[9] arm om de nek van haar geliefde gemaal en ogenblikkelijk verhief het eiland zich in de lucht. Nog eenmaal riep de fee hun midden in de lucht toe: "Vaarwel, prins en prinses! Vaarwel! Tracht vooral uw ring goed aan de man te brengen en neem u om 's hemelswil voor prins Persifleur in acht."

Thans waren ze dus weg en dwaalden boven de stegen van Ispahan. Prins Cornichon liet van tijd tot tijd zijn ezelachtige gezang klinken. Daarna echter schreeuwde hij uit alle macht! Wie heeft er zin om de wonderbare ring van rozerode kleur te zien! Doch ach! De ganse wereld heeft hem reeds gezien, deze wonderbare ring van rozerode kleur. Hij was zo groot, zo ontzettend groot en tegelijk zo wanstaltig geworden, dat degenen die nog het hart hadden om hem te aanschouwen, beroerd werden.

Na verloop van enige tijd begonnen de aandelen van het ingebeelde koninkrijk geweldig te vallen. De prinses sidderde op haar wankelende troon. Prins Cornichon zag het gevaar onder ogen en bedacht een nieuw toneelspel.

[9] "feiste".

Op een dag riep hij midden op de grote marktplaats van de stad Ispahan uit: "De heersers van het ingebeelde eiland geven zich de eer, aan een geëerd publiek te Ispahan een toneelspel aan te kondigen dat men in deze stad nog nooit gezien heeft. Het bestaat uit de volgende aktes!

1. Uit een kostbare schilderijengalerie, die stamt uit de verlatenheid van een prins van het woeste Arabië. Deze stelt ware gebeurtenissen, zoals ze zich met de voorvaderen uit het huis van de prins Cornichon en van de prinses Rogna-Casza, diens gemalin, hebben toegedragen, levendig voor ogen. Bovenal bemerkt men daarbij Akteon, de stamvader[10] van het geslacht van alle Cornichons, en hoe Diana twee grote horens op zijn hoofd laat groeien. Deze horens zijn in de familie zorgvuldig bewaard en de thans regerende prins Cornichon is bereid ze vermeerderd met aanzienlijk toevoegingen te laten zien.

II. Wanneer men zich aan de schilderijen voldaan verlustigd zal hebben, kan men de beruchte ring van rozerode kleur aanschouwen en zal de prins Cornichon herhaaldelijke malen de gevaarlijke sprong erdoorheen wagen. Daarbij zal hij het ganse hoofd erin steken, daarna het lichaam en de voeten, zonder de rand in het geringste te beroeren. Hij zal tot eer van de grote koning Rosroes springen, tot eer van zijn gemalin en daarna tot eer der ganse koninklijke familie. Daarna tot eer van de zon, van de maan, van de god Mithras, van Orosmades, Zoroaster en tot eer van de prinses Rogna-Casza, eigenares van de wonderbare ring.

III. Zal te zien zijn, de kleine prinses Nulgola, met haar apengezelschap, haar slangentong, de huid van een wildzwijn en het lichaam van een meisje. Dit kleine monster, net zo

[10] "Anherrn".

merkwaardig door haar groteske gewoonten als door haar lichaamsgestalte, zal de koddige houdingen van de wereld aangeven. Het zal het beroemde kunststuk met het porseleinen vat, toen het voor de eerste keer onder de aanvoering van de prins van Babilon, zijn oom[11] van moeders zijde in de grote zaal der Chinese schaduwen heeft voorgesteld, herhalen. Daarna zal Nulgola Perzische, Griekse en Egyptische woorden zo verneembaar als een papegaai presenteren. Zij zal de Atheense kleine maitresse op een zo komische en belachelijke manier voorstellen, dat ook de ernstigste toeschouwer erom moet lachen. Zij zal de kikkersprong maken, waarbij ze beide handen onder de knieschijven houdt. Daarna zal zij zich dood houden en net zolang zonder beweging liggen tot een van de toeschouwers het geheimenis raadt hoe zij wederom belevendigd kan worden. "Heb plezier, mijne heren!, neemt u plaats, het gaat gauw beginnen. Wie niet tevreden is, kan zijn geld bij het weggaan terugkrijgen."

Iedereen liep naar het nieuwe spektakel en het ingebeelde eiland werd in drommen bezocht, aangezien men in het imponerende[12] paleis de aardigste dingen te zien kreeg.

Het deed zich ooit voor, dat een Griek die kort daarvoor uit Athene was gekomen, er ook heen ging, om de schilderijen van prins Cornichon te zien.

Er waren hem in de hoofdstad van Griekenland ringen van de allerbeste makelij onder ogen gekomen, dus hij was in het geheel niet nieuwsgierig om die van prinses Rogna-Casza te zien. Reeds stond hij op het punt om wederom weg te gaan, toen prins Cornichon zijn rode mantel aflegde om zijn kunsten te tonen. De vreemdeling was reeds op de trap, toen de prinses

[11] "seines Oheims", dus genitivus. De constructie van de originele zin is daardoor onduidelijk.
[12] "dasige".

hem tegemoet kwam, hem bij de arm nam en vroeg terug te keren en de wonderbare ring te bekijken. Hij sloeg het af, alleen hield zij niet op met vragen en uiteindelijk liet hij zich de zaal binnentrekken. Spoedig daarop hief prins Cornichon een groot doek op, dat de ongelofelijke ring bedekte. Nauwelijks ontwaarde de Athener deze, of hij uitte zo'n schreeuw dat alle kamers van het paleis weerklonken.

"Venus!", riep hij uit, "wat een ring, wat een ongelofelijke ring!" Hij sloot zijn ogen en zocht de deur om weg te ijlen. Alleen had de prinses zich die bemachtigd. Zij greep de vreemdeling bij de kraag, riep haar wacht en wilde hem dwingen om door de ring te springen.

"Mevrouw, ik wil er niet doorheen springen." "Gij moet er doorheen springen, of ge wilt of niet." Wegens het lawaai liep prins Cornichon ernaartoe en de Athener had het zonder twijfel moeten afleggen tegen de overmacht, doch hij trok een spiegel uit de zak en presenteerde die aan de prinses. Zij keek erin en week drie passen terug. "Verrader!", riep zij, "gij zijt prins Persifleur en uw spiegel is de spiegel der waarheid; ik ben verloren!"

Op dat moment verdween het eiland, het paleis stortte in, de galerie ging verloren en prins, prinses en stalmeester vielen in een drekhoop van de grote stad Ispahan. De prinses richtte zich wederom op en brulde als een woedende leeuwin.

Alle straatjongens van Ispahan verzamelden zich rond haar. Zij bracht haar hoofdtooi wederom in orde. Prins Cornichon stond ook op, trok treurige grimassen, bood zijn lieve gemalin de arm, en beiden gingen met drek besmeurd onder het gejubel van het gepeupel door de grote stad Ispahan.

Zij begaven zich rechtstreeks naar het huis van de opper-rechter, die men in de Perzische taal Etma Dulet Irimad

Udewlet[13] noemde. Rogna-Casza sprak hem op de volgende wijze aan: "Machtige stut van de macht, dom[14] der sterkte, raad der verstandigheid, licht van het rijk! Hier ziet gij de prinses van het ingebeelde eiland en de prins Cornichon, haar gemaal. Wij zijn hierheen gekomen om om wraak jegens een onbeschaamde Griek te verzoeken, die niet door de wonderbare ring van rozerode kleur wilde springen en de spiegel der waarheid op zak heeft." "Mevrouw", antwoordde Etma Dulet Irimat Udewlet, "ik ken noch uw eiland, noch uw koninkrijk, doch wanneer de Griek over wie gij spreekt, de spiegel der waarheid met zich meevoert, zal de grote koning Rosroes nimmer toegeven[15] dat men hem slecht bejegent, want de grote koning Rosroes bemint de waarheid en vraagt niet veel naar de ringen van rozerode kleur."

Toen de opperrechter dit gezegd had, deed hij de deur dicht.

Rogna-Casza stond daar als versteend en riep de fee Babiole om hulp aan, doch helaas viel aan haar niet meer te denken, want de godinnen der voorzienigheid hadden haar verboden om prinses Rogna-Casza verder te dienen. Prins Cornichon was buiten zichzelf. Hij snoof, was buiten adem en alle ledematen deden hem door zijn val zeer.

"Het is reeds laat, mijn fraaie kind", zei hij tegen de prinses. "Laten we in een herberg gaan, de troep van ons afwassen en een weinig van de val bijkomen. De wijn is een goede raadgever. Wellicht schiet ons een middel te binnen hoe wij ons op prins Persifleur, die de spiegel der waarheid bij zich heeft, kunnen wreken." Zo sprak prins Cornichon en nodigde alle straatjongens die hem volgden, uit voor de maaltijd.

[13] Het origineel geeft de naam onduidelijk leesbaar weer.
[14] "Thuem". Vertaling onzeker.
[15] "zugeben". Lees: 'veroorloven'.

Men ging een herberg binnen, spijsde en dronk, besprak van alles onder elkaar en zweeg wederom stil. Toen de wijn het hoofd verhit had, maakten een schrijver en Griekse bedrieger slechte rijmen waarin zij prins Persifleur gispten en daarbij nog geloofden liederen te hebben gemaakt. Naar hun mening gaven zij Anakreon[16] niets toe. Rogna-Casza lachte hen verrukt toe en zette een mirtekroon op haar hoofd. Men wilde net van tafel opstaan, toen men aan de deur van de herberg zeer hard hoorde schreeuwen: "Wie heeft zin om de nieuwe magische lantaarn[17] te zien; het wonderbare product en de lustige reizen van de heer Cranzipork, van een grote, geprivilegieerde varkens-egel van de stad Ispahan?" Alle gasten sprongen vol vreugde op, toen zij de stem hoorden. "Daar is hij", schreeuwden zij, "daar is de waardige verdediger van prinses Rogna-Casza." Zij gingen naar buiten, Cranzipork tegemoet en voerden hem de feestelijke zaal binnen.

Cranzipork zette zijn magische lantaarn neer, wendde zich tot prinses Rogna-Casza, tot prins Cornichon en de waardige ridders die hen begeleidden. "Doorluchtig en voornaam gezelschap", zei hij tot hen, "gij ziet in mijn persoon het grootste genie uit alle staten van de grote koning Rosroes. Mijn vader is magus dichtbij de stad Casbin. Ikzelf zou een dergelijke positie bij de heer van de grote koning Rosroes bekleed hebben, wanneer ik het zover had kunnen brengen om de Perzische taal begrijpelijk te spreken. De hemel heeft zich alle moeite gegeven om mijn geest te vormen. Vandaar dan ook, dat hij mijn lichaam zo slecht bejegend heeft. Vandaar dan ook, dat gij in mij de afzichtelijkste kreupele voor u ziet. Jicht en podagra[18] waren jaloers dat de hemel mij zulke grote inzichten had verleend. Zij wachtten mij op een avond op, toen ik uit de tempel van de populaire Venus terugkwam, en brachten mij in de treurige toestand waarin gij mij thans ziet. Dit moge zo zijn

[16] Grieks dichter, 6e eeuw v.Chr.
[17] "Laterna Magika".
[18] "Gicht und Podagra". Feitelijk synoniemen.

als het is, mijne dames en heren, maar toch ben ik, zoals ik hier voor u sta, degene die de eer heeft om alle lakeien, maagden, schrijvers en de dragers van de stad Ispahan te vermaken. Ik maak kleine papieren figuren, die nergens op lijken, schrijf de naam van een groot heer, van een aanzienlijk man, een fraaie vrouw of een magistraatspersoon erop en laat ze zo voor Jan Hagel ronddansen, die lacht en mij een geldstuk toewerpt, net zoals hier, naar ik hoop, het doorluchtige en voorname gezelschap het ook zal doen. Bewonder gij daarbij, mijne heren en dames, hoe gelukkig ik ben. Want sinds de tijd dat ik mijn fraaie beroep uitoefen, is nog aan niemand van al diegenen die ik aldus slecht behandeld heb[19], de eer geweest om mij een pak stokslagen waardig te achten. Ik ben degene die de toestemming heeft ..."

Rogna-Casza.

"Wij schenken u uw voorrede. Toon ons slechts uw magische lantaarn."

Cranziporck.

"Aangezien gij het beveelt, doorluchtige en dikke prinses van het ingebeelde eiland, zult gij zien wat gij zult zien.

Reeds allereerst en dadelijk zult gij, mijne heren en dames, opdat ik de aanvang met de aanvang maak, de kroniek der grote stad Ispahan zien. Gij zult daarin de grote koning Rosroes aantreffen. Gij zult daaruit leren waar de prinsen van het koninklijke huis in de winter en in de zomer wonen. Dan zult ge versteld staan en mijn kroniek der stad Ispahan vrijwel net zo hoogschatten als de adreskalender die men daar jaarlijks drukt.

Daarna, mijne heren en dames, zal ik de eer hebben aan het hooggeëerde gezelschap meester Schwarzbutte, de schoenmaker, en de heer Schadenfroh[20] te presenteren. Merk op, hoe

[19] "mitgenommen habe".
[20] Betekenis: is iemand die een ander iets misgunt.

zij praten zonder te weten wat zij zeggen! Kijk, hoe de raadsheer in onmacht valt en meester Schwarzbutte om hulp schreeuwt! Geef nu maar toe, mijne heren en dames, dat dit verhaaltje alle schoenmakers te Ispahan op een verschrikkelijke manier moet plezieren, en derhalve ook de doorluchtige en voorname compagnie.

Daarna, mijn heren en dames, zult gij zien wat ge zult zien, namelijk kleine bokken, die ik de laatste keer, toen ik in de gevangenis zat, als tijdverdrijf van papier gemaakt heb. Zie hoe ze hun horens in elkander vlechten! Luister hoe zij praten, bijna even verstandig als ik! Ik zal u kleine verhaaltjes over het schouwspel dat ik nimmer gezien heb, in de mond leggen. Want ik heb van mijn levensdagen geen tien abaszis over om naar de komedie te gaan.

Merk dubbel op, mijne heren en dames, hier is het eigenlijke onderwerp, het smadelijke, slaap bevorderende onderwerp, omwille waarvan alle apothekers van Ispahan mij een proces hebben aangedaan, daar zij hun opium daardoor niet kwijt kunnen raken. Het is de smadelijke galerie van de duivel die mij in zo grote roep heeft gebracht, dat men in alle bierhuizen te Ispahan over mij spreekt. En er is geen raaf[21] en geen schrijver die het niet dikwijls onder ogen zal hebben gekregen. Ik overleg bij mijzelf, het aan enkelen van het geëerde gezelschap reeds op verschillende wijzen getoond te hebben.

Thans wilde ik wel op de smadelijke charlatanerieën komen waarin men Abraham de patriarch ontwaart, doch ik zal u eerst Silenus en zijn ezel tonen. Wat Silenus betreft, mijn heren en dames: hij is een kleine Silenus van karton, die ik zelf gemaakt heb en in de buik waarvan ik de gouden Rosroes[22] verstopt hebt die ik uit de koninklijke kas te Cleniko gestolen had. Al deze

---

[21] "Fiakre".
[22] Een gouden munt.

gouden Rosroes zijn opgevreten en verzopen. Ik zou mij dus nu wel van de fameuze Silenus kunnen ontdoen, wanneer de een of andere eerlijke man zin zou hebben om er gebruik van te maken. Mocht zijne excellentie de genadige heer prins Cornichon er genoegen aan beleven, zou ik hemzelf een goede koop laten. Wat echter de ezel betreft, die is levend en een natuurlijke ezel, met podagra behept. Het is die, mijne heren en dames, die de eer heeft thans met de voorname compagnie te spreken. Hij heeft lang in de stegen van Ispahan heen en weer gelopen, doch thans kan de arme duivel helaas niet meer verder. Het ontbreekt hem aan haver."

Rogna-Casza.

"Genoeg over uw ezel. Laat ons over ander dingen spreken. Kent gij de prins Persifleur, die de spiegel der waarheid bij zich draagt?"

Cranziporк.

"Doorluchtige prinses, ik heb niet de eer de prins Persifleur, die de spiegel der waarheid bij zich draagt, te kennen. Doch aangezien hij de eer heeft, bij uw doorluchtige persoon bekend te zijn, is hij zonder twijfel de bloem onder de prinsen, het balsem der prinsessen, de stam der bekoorlijkheid, de siroop der ..."

Rogna-Casza.

"Zwijg, nar! Prins Persifleur is een booswicht, die ik met vreugde zou willen laten terechtstellen."

Carnziporк.

"Wanneer dat zo is, doorluchtige prinses, dan hebt ge aan mij de ware man gevonden. Ik zou hem van ganser harte gaarne voor enige abaszis terechtstellen, wanneer ik er slechts de krachten voor had en de grote koning Rosroes het zou toestaan. Alles wat ik in dit ogenblik om u te dienen, kan doen, is dat ik hem de

eerste keer dat ik hem ontmoet een hand vol drek in het gezicht werp. Gij zult gemakkelijk onderkennen dat hem dat niet verder zal schaden dan dat hij zich moet afvegen, doch het zal toch immer een prachtige grap zijn."

Rogna-Casza.

"Daarvan is geen sprake, doch kunt ge niet bewijzen dat hij een booswicht is?"

Cranzipork.

"Doorluchtige prinses! Dat hij het ongeluk heeft dat hij aan uw dikke en lompe persoon niet bevalt, dan is dat zo goed als bewezen. Wie aan de prinses van het ingebeelde eiland misvalt, is tot alle ondeugd in staat. Allereerst zal ik u, sterke en lompe prinses in een wijdlopige preambule, in gebroken Perzische taal bewijzen, dat prins Persifleur een dwaas is.

Voordat ik aanvang, zal de aantrekkelijke prinses van het ingebeelde eiland, om mij een weinig moed te schenken, de genade hebben mij te veroorloven, dat ik het overgebleven brood en de kaas die ik op het bord zie, opeet. Daarna zal ik eenmaal op de gezondheid van het geëerde gezelschap drinken. (Nadat hij gegeten en gedronken heeft).

Dit glas met wijn, sterke en aantrekkelijke prinses, toont mij in één keer al uw volkomenheden. Gij hebt verstand als Aspasia; gij zijt fraai als Venus; gij zijt zo licht als de jongste Gratie; gij zijt de koningin van uw geslacht, de bloem der wellust, de stam der eer."

Rogna-Casza.

"Hoe allerliefst is Cranzipork! Neem en drink nog eenmaal!"

Cranzipork (nadat hij gedronken heeft).

"Goddelijke prinses, hoe goddelijk zijt gij! Uw wijn giet de rijzende stroom der bewondering over uw schitterende deugden in mijn aderen. Gij zijt Perzië's zon, Azië's maan en de bron aller bronnen. Men kan over u zeggen wat de grote Zoroaster over de grote Orosmades gezegd heeft: '*Rogna-Casza fons fontium, omnium matrix, continens omnia, unde generatio variae se manifestantis materiae*, *unde tractus praeter insiliens, cavitatibus mundorum, incipit deorsum tendere radios admirandos*[23].'

Luister thans goed, mijne heren en dames. Gij zult het fraaiste stukje te zien krijgen dat ik ooit gemaakt heb. Vooraf echter zal de dikke prinses Rogna-Casza de genade hebben, mij de beeltenis van de grote Rosroes op een klein goudstuk, hetgeen het beeld van de zon is, te geven." (Rogna-Casza geeft hem een gouden Rosroes).

"Grote dank, verlichte prinses, ik steek deze kleine schildering in mijn zak. Daarna zult gij zien wat gij zult zien.

Luister goed, mijne dames en heren, ik raak woedend. Plinius de natuuronderzoeker heeft over alle dieren gesproken, doch niet over de vrouwen en ook niet over de prinses Rogna-Casza. Ook niet over prins Cornichon en ook niet over prins Persifleur, die de spiegel der waarheid bij zich draagt. Ik zal er echter over spreken en u meteen al in de aanvang zeggen, dat de prins Persifleur een os is."

Alle gasten (onder luid gelach).
"Bravo! Bravo! Bravo!"

---

[23] 'De bron der bronnen, de moeder van alle dingen, die alle dingen bevat, van wie de generatie van verschillende zichzelf manifesterende materie, van wie de tocht, voorbij springend, door de holtes van de werelden, naar beneden begint te neigen om zich te verwonderen over de stralen'.

Cranziporк.
"De prins Persifleur is niet alleen een os, doch ook een stier."

Rogna-Casza.
"Gij raast, mijn arme Cranziport. Men kan immers niet os en stier tegelijk zijn."

Cranziport.
"Gij hebt gelijk, doorluchtige prinses. Ik heb mij vergist. Uw opmerking toont aan, dat ge een fijne kenner zijt. Doch prinses, de fout stamt uit het feit dat voor de beeltenis van de grote Rosroes die ik gans alleen op zak heb, de tijd lang wordt. Geef gij hem nog iemand als gezelschap en gij zult wonderen horen."

Rogna-Casza.
"Daar hebt ge nog twee, doch zeg mij, uit welk land de familie van prins Persifleur, die de spiegel der waarheid met zich meevoert, stamt."

Cranziport.
"Om te weten waar prins Persifleur, die de spiegel der waarheid met zich meevoert, vandaan komt, zal ik mijn hoed op de vinger ronddraaien. De zijde waar de spits blijft staan, zal die zijn waar prins Persifleur geboortig is.

Kijkt u goed toe, mijn heren en dames. Gij zult zien, hoe ik mijn kleine hoed ronddraai. Lustig omgedraaid, mijn kleine hoed! Wij willen weten waar de familie van prins Persifleur, die de spiegel der waarheid met zich meevoert, vandaan komt! Mijne heren en dames, de voorste spits heeft zojuist tegenover prins Cornichon stilgestaan en prins Cornichon zit in het oosten. Dat bewijst zo duidelijk als de dag, dat een sterke sympathie

tussen prins Cornichon en de einden[24] moet heersen, en dat de familie van prins Persifleur uit Oost-Indië stamt."

De gezamenlijke gasten (onder handgeklap).
"Bravo! Bravissimo! Bravissimo!"

Rogna-Casza.
"Ge hebt zeer veel verstand, mijn arme Cranzipork. Bewijs mij nu ook, dat de spiegel der waarheid voor niets deugt."

Cranzipork.
"Voordat ik dat bewijs, zal ik met mijn hoed bij het geëerde gezelschap eenmaal rond gaan. En alle prinsen en prinsessen die met de ontdekking van de wonderbare hoed tevreden zijn geweest, zullen de genade hebben een klein geldstuk hierin te werpen." (hij gaat met de hoed rond).

"Thans, mijne heren en dames, zult gij zien dat de spiegel der waarheid voor degene die hem bij zich draagt niet zoveel inbrengt als voor prins Cornichon zijn linkeroorlel. Luistert u goed, mijne heren en dames. Net zo goed als de spoken slechts hersenspinsels zijn die door middel van schaduwen en licht schrijvers en vrouwen laten schrikken - net zoals de ingang, de basis en de bron der natuur de schat der politiek en filosofie openen -; net zoals de overwinnaar der wereld, de geheime talismans en de geheimenissen der adepten bewonderenswaardige dingen zijn; net zoals prins Cornichon wetend uit ervaring[25], en prinses Rogna-Casza zonder ervaring wetend[26], de werkelijkheid van het ingebeelde eiland bewezen hebben, evenzo is ook de spiegel der waarheid niet een schot kruit waard."

---

[24] "Enden". Onduidelijk.
[25] "a posteriori".
[26] "a priori".

Cranzipork wilde voortgaan, toen men iets op de tafel hoorde vallen. Het was een rode appel. Deze ging open en men zag de fee Veridike tevoorschijn treden. "Dwaas schepsel", zei zij, terwijl zij zich tot Rogna-Casza wendde. "Zal er dan nooit gezonder verstand in jouw zware hoofd komen? Zullen alle belachelijke rollen die fee Babiole u heeft laten spelen, u niet verbeteren? Zie je dan niet in, dat al je beschermers waardeloze kerels zijn? Weet je dan niet, dat deze nietsnuttige rondloper met zijn magische lantaarn in gans Ispahan voor een hongerige hond wordt aangezien, die blaft? Die men niet eens een schop met de voet waardig acht om hem tot zwijgen te brengen? Vergeefs zijn enkele aandachtige zusters die vrezen voor de spiegel der waarheid, van huis tot huis gelopen om de prins Persifleur in kwade roep te brengen. Vergeefs hebben enkele spiegelfabrikanten de gelegenheid aangegrepen om hun haat, die slechts op een voorwendsel loerde en waarvan eerlijke lieden de oorzaak wel kennen, te bevredigen. Vergeefs hebben de ellendige schrijvers aan wie je op je ring wees, ellendige rijmen gesmeed die zij te Athene in de tuin waar zich het gewone volk verzamelt en aan de deuren der nimfen, waar zij op hun heren moesten wachten, gehoord hadden. Alle goede, eerlijke Perzen zijn er blij om geweest dat het belachelijke koninkrijk in de inbeelding is opgehouden. Zij hebben gelachen en bijval gegeven. Jij bent, zoals ik het lang van tevoren gezegd heb, het sprookje en de hilariteit van de grote stad Ispahan geworden. Geloof mij, tracht mijn leer te benutten. Houd op, onbeschaamd te zijn. Stel je niet meer aan alsof men in jou een prinses beledigde en beperk je gans rustig tot de klasse van de oude uitkraamsters van nieuwtjes."

Toen de fee deze weinige woorden gezegd had, sloeg zij met haar toverstaf op de tafel. Dadelijk hoorde men oorvijgen, die aan de dwaze gasten door onzichtbare handen gegeven werden. De prinses, die inkeerde, gaf toe dat zij slechts een ring-marktvrouw was. Prins Cornichon verklaarde zichzelf tot een

ezel en alle straatjongens begeleidden Cranzipork, die zich in de andere herbergen van Ispahan zo goed rondsleepte als hij kon.

E I N D E.

